

SiS i korthet 2011

Innehåll

SiS uppdrag.....	3
Innehållet i rapporten.....	4
Begrepp.....	5
Ungdomsvård 2011.....	6
Platser på särskilda ungdomshem.....	6
Inskrivningar på särskilda ungdomshem.....	6
Utskrivningar från särskilda ungdomshem.....	9
Avvikningar från vård enligt LVU.....	10
Sluten ungdomsvård 2011.....	11
Platser och intagningar.....	11
Frigivningar.....	12
Avvikningar från verkställighet av sluten ungdomsvård.....	12
Överklagade beslut.....	12
Missbruksvård 2011.....	13
Platser på LVM-hem.....	13
Intagningar på LVM-hem.....	13
Utskrivningar från LVM-hem.....	15
Avvikningar från vård enligt LVM. Vårdavbrott, avvikningar från vård enligt 27 § LVM och avvikningar från vård inledd på sjukhus.....	17
Lagar och paragrafer.....	18

Tabell- och diagramförteckning

Ungdomsvård 2011

Platser

Tabell 1. Fastställda platser 1 januari 2011.....	6

Inskrivningar

Tabell 2. Antal inskrivningar enligt LVU och SoL efter kön och tillfällen som ungdomarna skrevs in.....	6
Tabell 3. Lagrum för placering efter kön.....	6
Tabell 4. Ungdomarnas ålder vid inskrivning (LVU och SoL) efter kön.....	7
Tabell 5. Ungdomarnas medel-, minimi- och maximiålder vid inskrivning (LVU och SoL) efter kön.....	7
Tabell 6. Väntetid för de ungdomar som skrevs in till vård enligt LVU efter ålder och kön.....	7
Tabell 7. Antal inskrivningar enligt LVU efter ålder vid inskrivning, placeringsorsak enligt vad socialtjänsten anger i sin ansökan om plats inom SiS (kriminalitet, missbruk eller något annat socialt nedbrytande beteende) och kön.....	8

Utskrivningar

Tabell 8. Utskrivningar efter kön, vårdtyp och vårdtyg.....	9
Diagram 1. Vårdtider för utskrivningar från vård enligt LVU.....	9
Tabell 9. Utskrivningar efter vad ungdomarna skrevs ut till efter avslutad LVU-vård.....	9

Avvikningar

Tabell 10. Antal avvikningstillfällen för ungdomar vårdade enligt LVU efter varifrån avvikningarna skedde.....	10
Tabell 11. Antal avvikningstillfällen efter avvikningsdygn.....	10

Sluten ungdomsvård 2011

Platser och intagningar

Tabell 12. Antal fastställda platser 1 januari 2011 och intagningar.....	11
Tabell 13. Ungdomarnas ålder vid intagning.....	11
Tabell 14. Registrerade brott för de ungdomar som påbörjade verkställighet av sluten ungdomsvård.....	11
Diagram 2. Straffid för ungdomar som påbörjade verkställighet av sluten ungdomsvård.....	11

Frigivningar

Tabell 15. Frigivningar efter vad ungdomarna frigavs till.....	12
Diagram 3. Straffid för ungdomar som frigavs efter verkställighet av sluten ungdomsvård.....	12

Avvikningar

Tabell 16. Antal avvikningstillfällen efter varifrån avvikningarna skedde.....	12
Tabell 17. Antal avvikningstillfällen efter avvikningsdygn.....	12

Överklagade beslut

Tabell 18. Överklagade beslut om verkställigheten av sluten ungdomsvård efter lagrum som åberopats.....	12

Missbruksvård 2011

Platser

Tabell 19. Fastställda platser 1 januari 2011.....	13

Intagningar

Tabell 20. Antal intagningar efter kön och tillfällen klienterna togs in.....	13
Tabell 21. Lagrum för placering efter kön.....	13
Tabell 22. Fördelning av klienternas ålder vid intagning (LVM och SoL) efter kön.....	14
Tabell 23. Klienternas medel-, minimi- och maximiålder vid intagning (LVM och SoL) efter kön.....	14
Tabell 24. Antal intagningar enligt LVM efter ålder vid intagning, missbruksmedel enligt vad socialtjänsten anger i sin ansökan om plats inom SiS (alkohol, narkotika) och kön.....	14

Utskrivningar

Tabell 25. Antal utskrivningar efter lagrum vid utskrivningstillfället.....	15
Tabell 26. Antal utskrivningar från vård enligt 4 § LVM efter vård enligt 27 § LVM.....	15
Tabell 27. Antal utskrivningar efter kön, LVM respektive SoL och vårdtyg.....	16
Diagram 4. Vårdtider för utskrivningar efter vård enligt LVM.....	16
Tabell 28. Utskrivningar efter vad klienterna skrevs ut till efter avslutad LVM-vård.....	16

Avvikningar

Tabell 29. Antal avvikningstillfällen för klienter vårdade enligt LVM efter varifrån avvikningarna skedde.....	17
Tabell 30. Antal avvikningstillfällen efter avvikningsdygn.....	17
Tabell 31. Antal vårdavbrott, d.v.s. avvikningar från vård enligt 27 § LVM och avvikningar från vård inledd på sjukhus.....	17

SiS uppdrag

Verksamheten är indelad i ungdomsvård, sluten ungdomsvård och missbruksvård. På de särskilda ungdomshemmen vårdas ungdomar med psykosocial problematik enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, och ungdomar dömda till sluten ungdomsvård enligt lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård, LSU. Vid LVM-hemmen vårdas vuxna enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM. Frivilligt placerade klienter kan vårdas både vid ungdomshemmen och vid LVM-hemmen med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), SoL. All vård och behandling syftar till att bryta ett destruktivt beteende. SiS verksamhet bedrivs i nära samarbete med den kommunala socialtjänsten.

Ungdomsvård

Vård med stöd av LVU ges utan samtycke av den unge eller dennes vårdnadshavare. Vården kan ske med stöd av 2 § LVU, brister i miljön, till exempel förhållanden i hemmet som påtagligt riskerar att skada den unges hälsa eller utveckling. Inom SiS sker vården i huvudsak med stöd av 3 § LVU, vilket innebär att den unge på grund av eget beteende riskerar att skadas genom missbruk, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Den som är under 18 år ska beredas vård enligt denna lag, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 §§ LVU föreligger. Vård med stöd av 3 § LVU får även ges den som har fyllt 18 men

inte 20 år, om sådan vård med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än någon annan vård.

Sluten ungdomsvård

Verkställighet av sluten ungdomsvård enligt LSU, avser verkställighet för de ungdomar som begått brott när de fyllt 15 men inte 18 år och som dömts till sluten ungdomsvård i stället för fängelse. Påföljden är tidsbestämd – lägst 14 dagar och högst fyra år – och verkställs vid SiS särskilda ungdomshem.

Missbruksvård

Tvångsvård enligt LVM ska beslutas om någon till följd av ett fortgående missbruk är i behov av vård för att komma ifrån sitt missbruk och vårdbehovet inte kan tillgodoses på annat sätt. En förutsättning för vård enligt LVM är också att missbrukaren utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara, löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv eller kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående. Syftet med tvångsvården är att motivera den intagne till frivillig vård. Så snart det är möjligt ska den intagne få vistas utanför LVM-hemmet för vård i annan form enligt 27 § LVM. Tvångsvården ska upphöra så snart syftet med vården är uppnått och får högst pågå i sex månader.

Innehållet i rapporten

SiS i korthet 2011

Rapporten är en sammanställning av ett antal data som redovisas för missbruksvård, ungdomsvård och slutna ungdomsvård. Innehållet redogör för det gångna året och omfattar inte jämförelser över tid.

En del av innehållet finns även tillgängligt i andra publikationer, bland annat SiS årsredovisning 2011.

Källa

Uppgifterna i denna rapport är, med undantag från *Överklagade beslut*, tabell 18, hämtade ur KIA (SiS klient- och institutionsadministrativa system). I KIA förs alla beslut som rör den enskilde, även den enskildes journal och behandlingsplan.

Uppgifterna har tagits fram i februari 2012. I enstaka fall kan vissa uppgifter skilja sig från statistik framtagen före eller efter denna period eftersom det är möjligt att efterregistrera i KIA.

Siffrorna i rapporten kan vara avrundade vilket gör att totalsummorna inte alltid stämmer med delsummorna.

Begrepp

Inskrivning/intagning

När ett beslut om vård fattats med stöd av LVM, LVU eller SoL ansöker socialtjänsten om plats hos SiS och därefter sker en *inskrivning* på ett LVM-hem eller särskilt ungdomshem. *Intagningen* sker då personen kommer till institutionen. I rapporten redovisas antalet *intagningar* för vuxna vårdade enligt LVM eller SoL och antalet *inskrivningar* för ungdomar vårdade enligt LVU eller SoL.

En dom till sluten ungdomsvård ska verkställas när den vunnit laga kraft. Verkställigheten av sluten ungdomsvård inleds genom att den dömda tas in på en låsbar enhet på särskilt ungdomshem. I rapporten redovisas antalet intagningar enligt LSU.

Tabellerna redovisar antal tillfällen en inskrivning/intagning gjorts under året. Eftersom beslut om vård kan fattas för en individ mer än en gång under ett år innebär detta att antalet inskrivningar/intagningar inte behöver motsvara antalet unika individer som bereds vård enligt LVM, LVU eller verkställer slutna ungdomsvård alternativt vårdas frivilligt enligt SoL. En annan anledning till att en individ kan förekomma flera gånger är att om vården övergår från en lagstiftning till en annan, exempelvis från LVU till SoL, så redovisas detta som ett nytt vårdtillfälle.

Utskrivning/frigivning

En utskrivning sker då vården inom SiS avslutas eller då vården övergår från ett lagrum till ett annat. I rapporten redovisas antal utskrivningstillfällen under året. En ungdom kan ha vårdats vid mer än ett tillfälle samma år. Detta innebär att antalet utskrivningar inte behöver motsvara antalet unika individer som skrivits ut.

En frigivning sker då en ungdom avtjänat straff enligt LSU. I rapporten redovisas antal frigivningstillfällen under året. En ungdom kan ha tagits in med stöd av LSU vid mer än ett tillfälle samma år. Detta innebär att antalet frigivningar inte behöver motsvara antalet unika individer som frigetts.

Vård dygn och vårdavbrott

Vård dygn avser antalet dygn en ungdom eller klient vårdats inom SiS. Med vård dygn avses faktiska vård dygn, det vill säga inklusive vård inledd på sjukhus (gäller LVM) men exklusive tid i häkte eller fängelse och eventuella avvikningsdagar.

Avvikning

En avvikning sker när klienten eller den unge avviker från institutionen/institutionsområdet, avviker vid en bevakad vistelse utanför institutionen eller inte återkommer vid utsatt tid efter en oövärdad vistelse utanför institutionen. Vårdavbrott innebär att klienten avvikit från vård i annan form enligt 27 § LVM eller avvikit från vård inledd på sjukhus. Redovisningen i avsnitten om avvikningar avser avvikningar påbörjade år 2011 av vårdade enligt LVM, LVU eller ungdomar som verkställer slutna ungdomsvård.

Ungdomsvård 2011

Platser på särskilda ungdomshem

SiS hade den första januari 2011 totalt 572 platser på 25 särskilda ungdomshem för vård enligt LVU eller SoL.

Tabell 1 Fastställda platser 1 januari 2011. Antal och procent.

Typ av platser	Fastställda platser	
	Antal	Procent
Låsbara	468	82
Öppna	104	18
Flickor	175	31
Pojkar	358	63
Flickor/pojkar	39	7
Totalt	572	100

Inskrivningar på särskilda ungdomshem

Tabell 2 Antal inskrivningar enligt LVU och SoL efter kön och tillfällen som ungdomarna skrevs in.

Kön	Antal ungdomar som skrevs in	Antal inskrivnings-tillfällen
Flickor	301	338
Pojkar	732	862
Totalt	1 033	1 200

Tabell 3 Lagrum ¹⁾ för placering efter kön. Antal och procent.

Lagrum för placering	Flickor		Pojkar		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
LVU	319	94	829	96	1 148	96
Därav						
- 2 §	3	1	4	1	7	1
- 2, 3 §§	29	9	49	6	78	7
- 3 §	93	28	318	37	411	34
- 6 §	194	57	458	53	652	54
4 kap 1 § SoL	19	6	33	4	52	4
Totalt	338	100	862	100	1 200	100

¹⁾ Se avsnittet *Lagar och paragrafer*.

Tabell 4 Ungdomarnas ålder vid inskrivning (LVU och SoL) efter kön. Antal och procent.

Ålder	Flickor		Pojkar		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
-15 år	152	45	261	30	413	34
16-17 år	124	37	419	49	543	45
18- år	62	18	182	21	244	20
Totalt	338	100	862	100	1 200	100

Tabell 5 Ungdomarnas medel-, minimi- och maximiålder vid inskrivning (LVU och SoL) efter kön.

Ålder	Flickor	Pojkar	Samtliga
Medelålder	16,3	16,8	16,7
Minimiålder	12,5	11,0	11,0
Maximiålder	21,0	20,6	21,0

Tabell 6 Väntetid²⁾ för de ungdomar som skrevs in till vård enligt LVU efter ålder och kön.

Ålder	Väntetid	Flickor		Pojkar		Samtliga	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
-15 år	0 dagar	95	63	183	70	278	67
	1-7 dagar	37	24	51	20	88	21
	8- dagar	20	13	27	10	47	11
	Totalt	152	100	261	100	413	100
16-17 år	0 dagar	67	54	301	72	368	68
	1-7 dagar	36	29	86	21	122	22
	8- dagar	21	17	32	8	53	10
	Totalt	124	100	419	100	543	100
18- år	0 dagar	41	66	121	66	162	66
	1-7 dagar	14	23	40	22	54	22
	8- dagar	7	11	21	12	28	11
	Totalt	62	100	182	100	244	100
Samtliga	0 dagar	203	60	605	70	808	67
	1-7 dagar	87	26	177	21	264	22
	8- dagar	48	14	80	9	128	11
	Totalt	338	100	862	100	1 200	100

²⁾ Väntetid redovisar tiden mellan det att socialtjänsten kommit in med ansökan om placering hos SiS och det att den unge får en plats, oavsett anledning.

Tabell 7 Antal inskrivningar enligt LVU efter ålder vid inskrivning, placeringsorsak enligt vad socialtjänsten anger i sin ansökan om plats inom SiS (kriminalitet, missbruk eller något annat socialt nedbrytande beteende) och kön. Antal och procent.

Ålder	Placeringsorsak	Flickor		Pojkar		Samtliga	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
-15 år	Kriminalitet	1	1	44	17	45	11
	Missbruk	2	1	6	2	8	2
	Socialt nedbrytande beteende	57	38	19	7	76	18
	Kriminalitet och missbruk	0	0	10	4	10	2
	Kriminalitet och socialt nedbrytande beteende	44	29	120	46	164	40
	Missbruk och socialt nedbrytande beteende	24	16	9	3	33	8
	Kriminalitet, missbruk och socialt nedbrytande beteende	19	13	48	18	67	16
	Placeringsorsak är inte registrerat	5	3	5	2	10	2
Totalt		152	100	261	100	413	100
16-17 år	Kriminalitet	2	2	71	17	73	13
	Missbruk	8	7	35	8	43	8
	Socialt nedbrytande beteende	27	22	11	3	38	7
	Kriminalitet och missbruk	4	3	62	15	66	12
	Kriminalitet och socialt nedbrytande beteende	19	15	104	25	123	23
	Missbruk och socialt nedbrytande beteende	28	23	41	10	69	13
	Kriminalitet, missbruk och socialt nedbrytande beteende	29	23	86	21	115	21
	Placeringsorsak är inte registrerat	7	6	9	2	16	3
Totalt		124	100	419	100	543	100
18- år	Kriminalitet	2	3	8	4	10	4
	Missbruk	7	11	50	28	57	23
	Socialt nedbrytande beteende	3	5	10	6	13	5
	Kriminalitet och missbruk	2	3	21	12	23	9
	Kriminalitet och socialt nedbrytande beteende	5	8	17	9	22	9
	Missbruk och socialt nedbrytande beteende	28	45	42	23	70	29
	Kriminalitet, missbruk och socialt nedbrytande beteende	9	15	24	13	33	14
	Placeringsorsak är inte registrerat	6	10	10	6	16	7
Totalt		62	100	182	100	244	100
Samtliga	Kriminalitet	5	2	123	14	128	11
	Missbruk	17	5	91	11	108	9
	Socialt nedbrytande beteende	87	26	40	5	127	11
	Kriminalitet och missbruk	6	2	93	11	99	8
	Kriminalitet och socialt nedbrytande beteende	68	20	241	28	309	26
	Missbruk och socialt nedbrytande beteende	80	24	92	11	172	14
	Kriminalitet, missbruk och socialt nedbrytande beteende	57	17	158	18	215	18
	Placeringsorsak är inte registrerat	18	5	24	3	42	4
Totalt		338	100	862	100	1 200	100

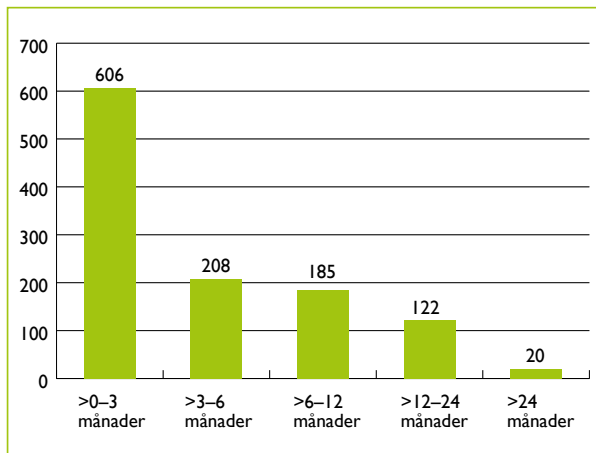
Utskrivningar från särskilda ungdomshem

Tabell 8 Utskrivningar efter kön, vårdtyp och vårddygn³⁾.

Vårdtyp	Utskrivningar Vårddygn		
	Flickor	Pojkar	Samtliga
LVU			
Antal utskrivningar	312	829	1 141
Genomsnittligt antal vårddygn	185	145	156
SoL			
Antal utskrivningar	23	29	52
Genomsnittligt antal vårddygn	153	128	139
Totalt			
Antal utskrivningar	335	858	1 193
Genomsnittligt antal vårddygn	183	144	155

³⁾ Med vårddygn avses den faktiska tid som ungdomarna vårdats, d.v.s. eventuella avvikningsdygn eller tid i häkte är inte medräknade.

Diagram 1 Vårdtider för utskrivningar från vård enligt LVU.

Tabell 9 Utskrivningar efter vad ungdomarna skrevs ut till efter avslutad LVU-vård. Antal och procent.

Vad ungdomarna skrevs ut till	Utskrivningar					
	Flickor Antal	Procent	Pojkar Antal	Procent	Samtliga Antal	Procent
Eget boende	13	4	30	4	43	4
Föräldrahemmet	58	19	232	28	290	25
Boende hos släkting/vänner	1	0,3	10	1	11	1
Fortsatt vård inom SIS	14	4	18	2	32	3
Verkställighet av LSU	0	0	26	3	26	2
HVB- eller familjehem	198	63	425	51	623	55
Inackorderingshem/träningslägenhet/stödboende	15	5	29	3	44	4
Inlagd på sjukhus, psykiatrisk- eller somatisk vård	1	0,3	4	0,5	5	0,4
Sjukhem/särskild boendeform	3	1	2	0,2	5	0,4
Intagen på häkte/ kriminalvårdsanstalt	0	0	7	1	7	1
Annat	9	3	46	6	55	5
Totalt	312	100	829	100	1 141	100

Avvikningar från vård enligt LVU

Nedan redovisas avvikelser påbörjade år 2011

Tabell 10 Antal avvikelstillfällen för ungdomar vårdade enligt LVU efter varifrån avvikelserna skedde.

Varifrån avvikning skett	Antal påbörjade avvikelser
Avvikning från	
– institution eller institutionsområde	177
– personal vid bevakad vistelse utanför institutionen	177
– obevakad vistelse utanför institutionen	202
Samtliga avvikelstillfällen	556

Tabell 11 Antal avvikelstillfällen efter avvikelstid.

Avvikelstid	Antal avvikelstillfällen
Åter samma dag	111
1–3	185
4–7	72
8–14	60
15 dagar eller fler	128
Samtliga avvikelstillfällen	556

Sluten ungdomsvård 2011

Sju särskilda ungdomshem hade särskilda avdelningar med totalt 68 platser speciellt avsedda för verkställighet av sluten ungdomsvård.

Platser och intagningar

Tabell 12 Antal fastställda platser 1 januari 2011 och intagningar.

Fastställda platser	
Intagningar	Antal
Antal platser för	
– pojkar	66
– flickor	2
Enskilda ungdomar som togs in under året	78
Totalt antal intagningar under året	79
varav	
– pojkar	76
– flickor	3

Tabell 13 Ungdomarnas ålder vid intagning.

Ålder	Antal intagningar
15 år	3
16 år	9
17 år	31
18 år	30
19 år	6
Totalt	79

Genomsnittlig ålder vid intagning var 17,8 år.

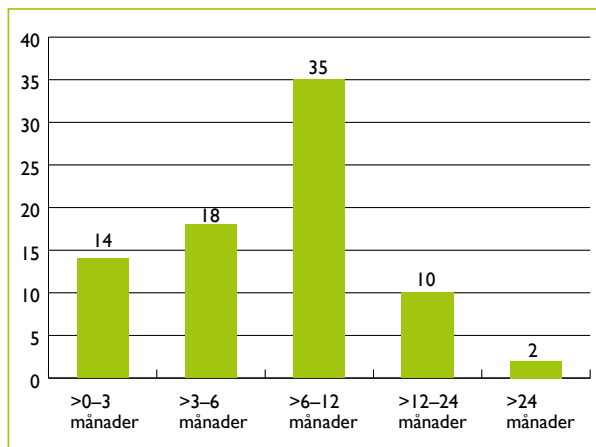
Tabell 14 Registrerade brott för de ungdomar som påbörjade verkställighet av sluten ungdomsvård. Antal och procent.

Typ av brott som ungdomar blev dömda för	Intagningar	
	Antal	Procent
Försök mord/drap	3	4
Mordbrand, även grov	1	1
Misshandel, även grov	31	39
Sexualbrott	7	9
Rån	56	71
Narkotikabrott	30	38
Stöld, även inbrott	18	23
Övriga brott ⁴⁾	60	76

Vid 59 procent av intagningarna var den unge dömd för mer än ett brott. Till exempel kan en ungdom vara dömd både för rån och för misshandel.

⁴⁾ I övriga brott ingår bland annat olaga hot, grov fridskränkning, olovlig körning, vapenbrott.

Diagram 2 Strafftid för ungdomar som påbörjade verkställighet av sluten ungdomsvård.

Genomsnittlig strafftid: 8,6 månader.⁵⁾

⁵⁾ Strafftiderna varierade mellan en månad och tre år.

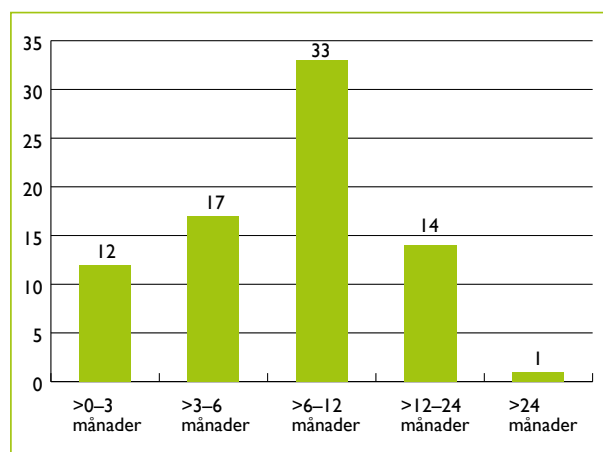
Frigivningar

Under året frigavs 77 ungdomar, 74 pojkar och tre flickor, efter verkställighet av slutna ungdomsvård.

Tabell 15 Frigivningar efter vad ungdomarna frigavs till. Antal och procent.

Vad ungdomarna frigavs till	Frigivningar	
	Antal	Procent
Föräldrahemmet	46	60
Fortsatt vård inom SiS	7	9
Boende hos släkting/vänner	7	9
HVB- eller familjehem	5	6
Eget boende	4	5
Annat	8	10
Totalt	77	100

Diagram 3 Strafftid för ungdomar som frigavs efter verkställighet av slutna ungdomsvård.

Genomsnittlig strafftid för de ungdomar som frigavs år 2011 var 9,1 månader.

Avvikningar från verkställighet av slutna ungdomsvård

Nedan redovisas avvikelser påbörjade 2011.

Tabell 16 Antal avvikelsetillfällen efter varifrån avvikelserna skedde.

Varifrån avvikning skett	Antal påbörjade avvikelser
Från:	
– institution/institutionsområde	5
– personal vid bevakad vistelse utanför institutionen	3
– obevakad vistelse utanför institutionen	13
Samtliga avvikelsetillfällen	21

Tabell 17 Antal avvikelsetillfällen efter avvikelsetid.

Avvikelsetid	Antal avvikelsetillfällen
Åter samma dag	1
1-3	7
4-7	1
8-14	4
15 dygn eller fler	8
Samtliga avvikelsetillfällen	21

Överklagade beslut

Tabell 18 Överklagade beslut om verkställigheten av slutna ungdomsvård efter lagrum som åberopats⁶⁾.

Lagrum	Antal beslut	
11 § LSU	Avräkning av verkställighetstid*	1
14 § LSU	Vård i enskildhet*	1
15 § LSU	Övervakning av brev*	1
17 § LSU	Hållas i avskildhet*	1
18 § LSU	Beslut om vistelse utanför institutionen*	2
Övrigt	Målet avvisat, överklagandet var inte undertecknat*	1
Totalt		7

* SiS beslut ändrades inte av förvaltningsrätten.

⁶⁾ Se avsnittet Lagar och paragrafer.

Missbruksvård 2011

Platser på LVM-hem

SiS hade den första januari 2011 totalt 349 platser på elva LVM-hem.

Tabell 19 Fastställda platser 1 januari 2011. Antal och procent.

Typ av platser	Fastställda platser	
	Antal	Procent
Låsbara	217	62
Öppna	132	38
Kvinnor	116	33
Män	222	64
Kvinnor/män	11	3
Totalt	349	100

Intagningar på LVM-hem

Tabell 20 Antal intagningar efter kön och tillfällen klienterna togs in.

Kön	Antal klienter som togs in	Antal intagnings-tillfällen
Kvinnor	325	388
Män	637	771
Totalt	962	1159

Tabell 21 Lagrum⁷⁾ för placering efter kön. Antal och procent.

Lagrum för placering	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
LVM	330	85	653	85	983	85
Därav						
– 13 § LVM	265	68	529	69	794	69
– 4 § LVM	65	17	124	16	189	16
4 kap. 1 § SoL	58	15	115	15	173	15
28 kap 6a § BrB	0	0	2	0,3	2	0
11 kap. 3 § fängelselagen	0	0	1	0,1	1	0
Totalt	388	100	771	100	1159	100

Andelen omedelbara omhändertaganden enligt 13 § LVM var 81 procent av intagningarna enligt LVM.

⁷⁾ Se avsnittet *Lagar och paragrafer*.

Tabell 22 Fördelning av klienternas ålder vid intagning (LVM och SoL) efter kön. Antal och procent.

Ålder	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
-24 år	104	27	134	17	238	21
25-29 år	51	13	100	13	151	13
30-39 år	61	16	111	14	172	15
40-49 år	91	23	158	20	249	21
50-59 år	55	14	154	20	209	18
60- år	26	7	114	15	140	12
Totalt	388	100	771	100	1 159	100

Tabell 23 Klienternas medel-, minimi- och maximiålder vid intagning (LVM och SoL) efter kön.

Ålder	Kvinnor	Män	Samtliga
Medelålder	37,7	42,3	40,7
Minimiålder	18,7	18,6	18,6
Maximiålder	76,8	80,0	80,0

Tabell 24 Antal intagningar enligt LVM efter ålder vid intagning, missbruksmedel enligt vad socialtjänsten anger i sin ansökan om plats inom SiS (alkohol, narkotika ⁸) och kön. Antal och procent.

Ålder vid intagning	Missbruksmedel	Kvinnor		Män		Samtliga	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
-24 år	Alkohol	2	2	5	4	7	3
	Narkotika	68	74	89	71	157	72
	Både alkohol och narkotika	16	17	26	21	42	19
	Uppgift om missbruksmedel är inte registrerat	6	7	5	4	11	5
	Totalt		92	100	125	100	217
25-29 år	Alkohol	2	4	6	7	8	6
	Narkotika	33	67	61	70	94	69
	Både alkohol och narkotika	13	27	17	20	30	22
	Uppgift om missbruksmedel är inte registrerat	1	2	3	3	4	3
	Totalt		49	100	87	100	136
30-39 år	Alkohol	7	13	24	26	31	21
	Narkotika	31	55	45	49	76	51
	Både alkohol och narkotika	18	32	22	24	40	27
	Uppgift om missbruksmedel är inte registrerat	0	0	1	1	1	1
	Totalt		56	100	92	100	148
40-49 år	Alkohol	44	59	87	64	131	63
	Narkotika	13	18	14	10	27	13
	Både alkohol och narkotika	16	22	32	24	48	23
	Uppgift om missbruksmedel är inte registrerat	1	1	2	1	3	1
	Totalt		74	100	135	100	209

Tabell 24 forts.

Ålder vid intagning	Missbruksmedel	Kvinnor		Män		Total	
		Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
50–59 år	Alkohol	32	78	95	77	127	77
	Narkotika	2	5	3	2	5	3
	Både alkohol och narkotika	5	12	21	17	26	16
	Uppgift om missbruksmedel är inte registrerat	2	5	4	3	6	4
	Totalt	41	100	123	100	164	100
60– år	Alkohol	14	78	79	87	93	85
	Narkotika	1	6	2	2	3	3
	Både alkohol och narkotika	3	17	5	5	8	7
	Uppgift om missbruksmedel är inte registrerat	0	0	5	5	5	5
	Totalt	18	100	91	100	109	100
Samtliga	Alkohol	101	31	296	45	397	40
	Narkotika	148	45	214	33	362	37
	Både alkohol och narkotika	71	22	123	19	194	20
	Uppgift om missbruksmedel är inte registrerat	10	3	20	3	30	3
	Totalt	330	100	653	100	983	100

⁸⁾ Inklusive flyktiga lösningsmedel.

Utskrivningar från LVM-hem

Tabell 25 Antal utskrivningar efter lagrum ⁹⁾ vid utskrivningstillfället.

Lagrum vid utskrivning	Utskrivningar		
	Kvinnor	Män	Samtliga
4 kap. 1 § SoL	66	119	185
28 kap 6 a § BrB	0	2	2
11 kap. 3 § fängelselagen	0	1	1
LVM	347	684	1 031
Därav			
– 4 § LVM	277	535	812
– 13 § LVM	70	149	219
Totalt	413	806	1 219

⁹⁾ Se avsnittet *Lagar och lagrum*.

Tabell 26 Antal utskrivningar från vård enligt 4 § LVM efter vård enligt 27 § LVM.

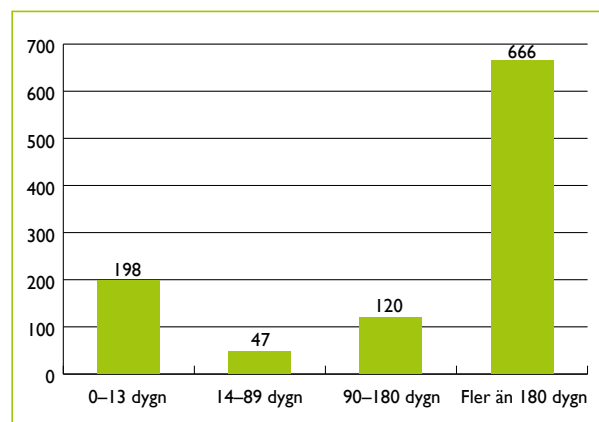
Vård enligt 27 § LVM	Antal utskrivningar
Utskrivningar; vårdtillfällen där klienten	
– vårdats enligt 4 § LVM	812
– någon gång under vårdtiden vårdats enligt 27 § LVM	637
Andel som någon gång vårdats enligt 27 § LVM	78 %

Tabell 27 Antal utskrivningar efter kön, LVM respektive SoL och vårddygn.¹⁰⁾

Vårdtyp	Utskrivningar Genomsnittligt antal vårddygn		
	Kvinnor	Män	Samtliga
LVM			
Antal utskrivningar	347	684	1 031
Genomsnittligt antal vårddygn	141	139	140
SoL¹¹⁾			
Antal utskrivningar	66	122	188
Genomsnittligt antal vårddygn	33	25	28

Diagram 4 Vårdtider för utskrivningar efter vård enligt LVM.

¹⁰⁾ Med vårddygn avses den faktiska tid som klienterna vårdats, d.v.s. eventuella avvikelser eller tid i fängelse/häkte är inte medräknade.

¹¹⁾ I SoL-ärenden ingår även två män vårdade enligt BrB och en man vårdad enligt 11 kap. 3 § fängelselagen.

Tabell 28 Utskrivningar efter vad klienterna skrevs ut till efter avslutad LVM-vård. Antal och procent.

Vad klienterna skrevs ut till	Utskrivningar från LVM-vård					
	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Eget boende	118	34	230	34	348	34
Föräldrahemmet	12	3	21	3	33	3
Boende hos släkting/vänner	16	5	26	4	42	4
Fortsatt vård inom SiS	39	11	84	12	123	12
HVB- eller familjehem	100	29	176	26	276	27
Inackorderingshem/träningslägenhet/ stödboende	19	5	53	8	72	7
Härbärge/bostadslöshet	14	4	18	3	32	3
Inlagd på sjukhus, psykiatrisk- eller somatisk vård	7	2	10	1	17	2
Sjukhem/särskild boendeform	3	0,9	11	2	14	1
Intagen på häkte/ kriminalvårdsanstalt	6	2	6	0,9	12	1
Annat	13	4	49	7	62	6
Totalt	347	100	684	100	1 031	100

Avvikningar från vård enligt LVM

Vårdavbrott, avvikningar från vård enligt 27 § LVM och avvikningar från vård inledd på sjukhus

Nedan redovisas avvikningar och vårdavbrott påbörjade år 2011.

Tabell 29 Antal avvikningstillfällen för klienter vårdade enligt LVM efter varifrån avvikningarna skedde.

Varifrån avvikning skett	Antal påbörjade avvikningar
Avvikning från	
– institution/institutionsområde	205
– personal vid bevakad vistelse utanför institutionen	128
– obevakad vistelse utanför institutionen	73
Samtliga avvikningstillfällen	406

Tabell 30 Antal avvikningstillfällen efter avvikningsdygn.

Avvikningsdygn	Avvikningstillfällen
Åter samma dag	80
1–3	160
4–7	72
8–14	45
15 dygn eller fler	48
Ej åter vid utskrivning	1
Samtliga avvikningstillfällen	406

Tabell 31 Antal vårdavbrott, d.v.s. avvikningar från vård enligt 27 § LVM och avvikningar från vård inledd på sjukhus.

Vårdavbrott från	Antal påbörjade vårdavbrott
– vård enligt 27 § LVM	374
– vård inledd på sjukhus	17
Samtliga vårdavbrott	391

Lagar och paragrafer

Lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

Ungdomar kan vårdas vid SiS institutioner med stöd av 2 och 3 §§ LVU eller efter ett omedelbart omhändertagande med stöd av 6 § LVU. I LVU anges bland annat följande:

2 § LVU Vård ska beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas (miljö).

3 § LVU Vård ska också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende (eget beteende).

6 § LVU Socialnämnden får besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas om det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av LVU och rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller med hänsyn till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras.

Lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård (LSU) och brottsbalken (BrB)

Ungdomar kan dömas till sluten ungdomsvård i stället för fängelse när de har begått brott. Den slutna ungdomsvården verkställs vid SiS institutioner. I LSU och BrB anges bland annat följande:

32 kap. 5 § BrB Har någon begått brott innan han eller hon fyllt arton år och finner rätten att påföljden bör bestämmas till fängelse, ska rätten i stället bestämma påföljden till sluten ungdomsvård under viss tid. Detta gäller dock inte om det, med hänsyn till den tilltalades ålder vid lagföringen eller annan omständighet, finns särskilda skäl däremot. Rätten får bestämma tiden för sluten ungdomsvård till lägst fjorton dagar och högst

fyra år. Bestämmelser om verkställighet finns i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

9 § LSU När domen får verkställas ska SiS förelägga den dömden att senast en viss dag inställa sig vid det särskilda ungdomshem som SiS bestämmer. SiS ska se till att intagning sker så snart som möjligt efter det att domen får verkställas.

11 § LSU finns en hänvisning till lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. där det regleras när avräkning får göras från verkställighetstiden. Avräkning ska bl.a. göras i vissa fall när den dömden varit anhållen eller häktad.

14 § LSU Om det krävs med hänsyn till den dömdes speciella behov av vård, hans eller hennes säkerhet eller övriga intagnas säkerhet får en dömd som vårdas på en låsbar enhet hindras från att träffa andra intagna (vård i enskildhet).

Enligt **15 § LSU**, som hänvisar till 19 § LVU, får den dömden underkastas övervakning av sina brev och andra försändelser om detta behövs med hänsyn till ordningen vid hemmet eller till den unges särskilda förhållanden. För detta ändamål får Statens institutionsstyrelse öppna och ta del av försändelser som kommer till eller sänds från den dömden.

17 § LSU Om det är särskilt påkallat av att den dömden uppträder våldsamt eller är så påverkad av berusningsmedel att han eller hon inte kan hållas till ordningen, får den dömden hållas i avskildhet under förutsättning att han eller hon står under fortlöpande uppsikt av personalen.

18 § LSU Den dömden ska tillåtas att vistas utanför det särskilda ungdomshemmet i den utsträckning som kravet på samhällsskydd medger, om det bedöms lämpligt för att främja hans eller hennes anpassning i samhället eller det finns andra särskilda skäl. Ett tillstånd att vistas utanför det särskilda ungdomshemmet ska förenas med de villkor som behövs.

Lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Missbrukare kan vårdas vid SiS institutioner med stöd av 4 § LVM eller efter ett omedelbart omhändertagande med stöd av 13 § LVM. I LVM anges bland annat följande:

4 § LVM Tvångsvård ska beslutas om någon till följd av ett fortgående missbruk av t.ex. alkohol och narkotika är i behov av vård och vårdbehovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Missbruket ska leda till att missbrukaren utsätter sin fysiska eller psykiska hälsa för allvarlig fara, löper en uppenbar risk att förstöra sitt liv, eller kan befaras komma att allvarligt skada sig själv eller någon närstående.

13 § LVM Socialnämnden får besluta att en missbrukare omedelbart ska omhändertas om det är sannolikt att missbrukaren kan beredas vård med stöd av LVM och rättens beslut inte kan avvaktas på grund av att missbrukaren kan antas få sitt hälsotillstånd allvarligt försämrat om han eller hon inte får omedelbar vård. Detsamma gäller om det finns en överhängande risk för att missbrukaren till följd av sitt tillstånd kommer att allvarligt skada sig själv eller någon närstående.

27 § LVM SiS ska så snart det kan ske med hänsyn till den planerade vården besluta att den intagne ska beredas tillfälle att vistas utanför LVM-hemmet för vård i annan form.

Övriga lagar och paragrafer

I mån av plats kan frivilligt placerade ungdomar och klienter vårdas på SiS institutioner med stöd av Socialtjänstlagen (2001:453), SoL:

4 kap. 1 § SoL Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

En person som är dömd till fängelse kan med stöd av 11 kap. 3 § fängelselagen (2010:610) avtjäna en del av sin verkställighet på en SiS-institution:

11 kap. 3 § fängelselagen Vårdvistelse får beviljas en intagen som har behov av vård eller behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel eller mot något annat särskilt förhållande som kan antas ha samband med hans eller hennes brottslighet, om det inte finns någon beaktansvärd risk för att den intagne kommer att begå brott, undandra sig straffets fullgörande eller på annat sätt allvarligt missköta sig. Fängelselagen ersätter lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt, KvaL, som upphörde 2011-03-31.

En person kan även vårdas på en SiS-institution enligt brottsbalken (kontraktsvård). I brottsbalken anges bland annat följande:

28 kap. 6 a § BrB I fall som avses i 30 kap. 9 § 3 p. ska rätten, om den planerade behandlingen är av avgörande betydelse för att döma till skyddstillsyn, i domslutet ange hur långt fängelsestraff som skulle ha dömts ut, om fängelse i stället hade valts som påföljd. I sådant fall ska vidare i domen alltid meddelas föreskrift om den behandlingsplan som den dömda har åtagit sig att följa. I samband med en sådan behandlingsplan får föreskrivas att den som ansvarar för behandlingen ska anmäla till Kriminalvården och åklagaren, om den dömda allvarligt åsidosätter sina skyldigheter enligt planen.

30 kap. 9 § 3 p. BrB Vid val av påföljd ska rätten som skäl för skyddstillsyn beakta om det finns anledning att anta att denna påföljd kan bidra till att den tilltalade avhåller sig från fortsatt brottslighet. Som särskilda skäl för skyddstillsyn istället för fängelse kan rätten bl.a. beakta om missbruk av beroendeframkallande medel eller något annat särskilt förhållande som kräver vård eller annan behandling i väsentlig grad har bidragit till att brottet har begåtts och den tilltalade förklarar sig villig att gå igenom lämplig behandling som enligt en för honom uppgjord plan kan anordnas i samband med verkställigheten.

Materialet är framtaget av Linda Knudsdotter Vanström, Maria Larsson, Mats Sonefors
Grafisk form och produktion Ineko, 2012

Statens institutionsstyrelse SiS
Box 16363, 103 26 Stockholm
Telefon vx: 010-453 40 00
Telefax: 010-453 40 50
Besöksadress: Drottninggatan 29
www.stat-inst.se